

3. TC: ČLOVEK A KOMUNIKÁCIA

Zapísaná myšlienka sa uchovala – písmo

Poznámky si prepíšte od 6. do 16. 4. 2020

Na začiatku vývoja človek nevedel hovoriť, využíval rôzne gestá, posunky, zvuky, výkriky. Neskôr vznikla **reč, jazyk**. Na svete existuje okolo 5600 jazykov. Svetovým jazykom v stredoveku bola latinčina. V súčasnosti je angličtina. Postupne sa vyvinulo **písmo**.

Ľudia žili tam, kde bola úrodná pôda – údolia riek.

Svoju úrodu si potrebovali zapísať, a tak vzniklo **písmo**. Zapisovali si:

- kedy treba siať a žať
- koľko sa urodilo
- kedy bolo sucho a záplavy
- neskôr rôzne príbehy zo života a zákony.

Písmo – súbor písmen alebo znakov, ktorý slúži na grafické znázornenie jazyka.

Druhy písma:

1. klinové písmo

- vynašli Sumeri, ktorí žili v Mezopotámii medzi riekami Eufrat a Tigris
- vzniklo pred 5500 rokmi
- písalo sa na hlinené doštičky, pálili sa v peci
- Epos o Gilgamešovi – najstaršia povest' napísaná klinovým písmom

2. Hieroglyfy

- vytvorili Egypťania (Níl)
- obrázkové písmo
- písanie na papyrus

3. Hláskové – abecedné písmo

- Feničania prišli na to, že najjednoduchšie je vytvoriť 1 znak pre každý zvuk ľudskej reči – hláska.
- Z hláskového písma Gréci a Rimania vytvorili latinku.
- Abeceda – sada písmen.

4. Prvé písmo u nás – hlaholika

- v roku 863 prišli na Veľkú Moravu Konštantín a Metod
- vytvorili pre našich predkov hláskové písmo – hlaholiku
- neskôr cyrilika = azbuka

Otázky:

1. Vymenuj typy písma.

2. Ako sa volá písmo, ktoré používame dodnes?

Prvé knihy

Poznámky si prepíšte od 20. do 24. 4. 2020

- Po nahromadení informácií vznikli prvé knihy. Písali sa rukou – **rukopisy**. Začali vznikať rukopisné dielne, v ktorých pracovali **pisári**.
- **Johann Gutenberg** prišiel na to, ako odpisovanie kníh zrýchliť. Vynašiel kníhtlač → **kultúrna revolúcia**.
- **1455** – bola 1. tlačená kniha – časť Biblie
 - o počet kníh stúpala, rástla vzdelanosť
- **1477** – v Bratislave vyšla 1. kniha taliana Florentina
- **1581** – v Bardejove vyšla 1. kniha v slovenskom jazyku
- Veľa kníh bolo v latinčine. Polovica o kresťanskej viere, druhá polovica literárne a vedecké diela.

Médiá

Poznámky si prepíšte od 27. do 30. 4. 2020

V modernej dobe vznikli rôzne **médiá** – prostriedky na šírenie informácií. Pre odovzdávanie aktuálnych krátkych informácií vznikli **noviny a časopisy**. Prvé vydávali kníhtlačiari, neskôr novinári.

Ľudia neskôr zistili veľkú úlohu novín a časopisov – novinári majú možnosť presvedčiť ľudí o svojej pravde, dostávajú sa k väčšiemu množstvu ľudí.

Vynálezy na šírenie informácií – telegraf, telefón, fotografie, film.

1.film mal 1 minútu, v Paríži, príchod vlaku.

1.slovenský film bol Jánošík (1921), bol čiernobiely, bez zvuku.

20. storočie – doba masových médií

Moderné médiá sa rýchlo šírili – **masové médiá** (rozhlas, TV, internet). Keď výroba a predaj TV a rádii zlacneli, začali sa šíriť po celom svete.

Počítače

- prvé vznikli v časoch II. sv. vojny
- boli obrovské až do objavenia čipu
- celosvetová PC sieť – internet

Správne používanie médií

- počet informácií stúpa a je potrebné vybrať si tie podstatné
- niektorí majú dojem, že život a svet je taký, ako sa zobrazuje v televízií, filmoch a časopisoch

Otázky:

1. Vysvetli, prečo kníhtlač zohrala takú významnú úlohu.
2. Čo sú informácie a ako ich hľadáme? Je potrebné ich hľadať len na internete?

Duchovný život človeka – Náboženstvo

Poznámky si prepíšte od 4. do 15. 5. 2020

Najstaršie ľudské spoločnosti verili, že život riadia vyššie sily (Slnko, Mesiac, hviezdy, vietor).

Sily nefungovali sami, ľudia verili v Bohov – Boh Slnka, Mesiaca, vetra.

Tvrdili, že bohov treba udobrovať, prinášať im dary a modlitby, inak sa nahnevajú a zošlú nešťastia (krutá zima, víchrica, záplavy, neúroda).

Egyptania, Gréci, Rimania, rozmýšľali, prečo sú bohovia dobrí a zlí.

Svetové náboženstvá

Ľudia začali veriť, že človek a svet stvorila 1 bytosť – jeden Boh. Vznikli 3 veľké náboženstvá.

Náboženstvo – predstavy o božstvách a viera, že svet stvorila vyššia, než ľudská bytosť.

1. Judaizmus

- najstaršie
- vzniklo v Izraeli
- židia verili v Boha **Jahve**, že zošle vykupiteľa **Mesiáša**

2. Kresťanstvo

- pred asi 2 tisíc rokmi
- viera v **Boha a Krista**
- kto žije podľa **10 Božích prikázaní**, má nádej na večný život
- vyznávači **kresťania**
- patrí k najrozšírenejším náboženstvám – Európa, Severná a Južná Amerika

3. Islam

- veriaci **moslimovia**
- verili v **Alaha**, jeho posolstvo šírili **Mohamed**
- Ázia, Severná Afrika

Otázky:

Prečo v najstarších časoch ľudia uctievali viacerých bohov?

Keď zlyhá komunikácia – vojny

Poznámky si prepíšte od 18. do 29. 5. 2020

Mýty a legendy – v nich si ľudia zjednodušene vysvetľovali veci, ktoré by bolo vysvetliť veľmi ťažké. Najviac sa v nich hovorí o vojnách.

Legenda o trójskej vojne – spracoval ju grécky básnik Homér.

Vojny – vznikajú z rôznych dôvodov napr. napraviť staré krivdy, rozširovanie územia, cenné suroviny.

Storočná vojna – medzi Anglickom a Francúzskom o územie. Bojovala v nej žena – Jana z Arcu – národná hrdinka Francúzov.

30-ročná vojna – z náboženských dôvodov.

Turecké výboje (u nás) s prestávkami trvali asi 150 rokov.

Vojny v modernej dobe netrvali dlho, boli oveľa krutejšie (zbrane).

1. a 2. svetová vojna bola v 20. storočí:

- spomienky pamätníkov sú smutné,
- tábory smrti,
- v druhej sv. vojne sa použila atómová bomba.

OSN – Organizácia spojených národov

- členom je SR
- medzinárodná organizácia štátov s cieľom udržiavať medzinárodný mier a bezpečnosť.

Otázky:

Prečo vznikajú vojny, keď prinášajú iba utrpenie?